

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

E-tjänster för äldre med demens- sjukdom och deras anhöriga - mobila larm

Lennart Magnusson, Elizabeth Hanson

Med stöd av:

Mobila larmet

- Består av följande två delar:
 - trygghetstelefonen Posifon TM4 med mobilabonnemang för larm och samtal
 - en webbapplikation/larmportal för inställning och val av funktion, larmhantering med kartstöd, sökning av positioner.
- Larmhantering och övriga funktioner hanterades av anhöriga eller omsorgspersonal beroende på vad som var lämpligast.

Funktion

- larma med orange knapp på mobilen
- larmmottagare nås per telefon/SMS och kan sedan via Internets kartbild se var brukaren befinner dig
- enkel telefonfunktion med tre snabbvalsknappar för samtal eller SMS
- kan ange geografisk trygghetszon "elektroniskt staket" och när användaren går utanför larmar mobilen via ett SMS och uppger positionen
- anhörig/personal kan ringa användaren
- anhörig/personal kan söka användarens position
- mobilen kan larma när batteriet är svagt eller stängs av.

Syfte

- Att erbjuda mobila trygghetslarm till personer med demenssjukdom som bor i eget boende och deras anhöriga.
- Att utvärdera effekten för dem själva, anhöriga och vården och omsorgen.

Frågeställningar

1. Vilka effekter har mobila trygghetslarm avseende fysisk rörlighet och bibehållen livskvalité hos personer med demenssjukdom?
2. I vilken mån bidrar mobila trygghetslarm till ökad trygghet, minskad oro och minskad belastning hos anhöriga till personer med demenssjukdom?
3. Hur påverkas kostnaderna för den kommunala omsorgen?
4. Vilka är de etiska aspekterna av att använda mobila larm?

Studien bygger på resultat från:

- 16 kommuner
- Användningen av mobilt larm av 36 användare
 - 20 användare och 36 anhöriga besvarade slutenkäten
- I genomsnitt:
 - 5,3 år sedan anhöriga observerade första symtomen på sjukdomen
 - 2,7 år sedan diagnosen fastställdes
- I genomsnitt användes larmet i 165 dagar och totalt var det 650 larm
- Etiskt tillstånd har erhållits från Etikprövningsnämnden i Göteborg

Andelen närstående och anhöriga som var oroliga att något tillbud skulle hända - innan studien startade

- Rädd att den närstående skulle **ramla**
 - var femte närstående och tre fjärdedelar av anhöriga
- Rädd att den närstående skulle **gå vilse**
 - hälften av de närstående och tre fjärdedelar av de anhöriga
- Rädd att den närstående skulle **bli sjuk**
 - var femte närstående och två tredjedelar av de anhöriga.

Antal närstående som gått vilse och behov av eftersökning av polisen

- Före studien
 - 12 närstående totalt 37 gånger
 - poliseftersökning för sju närstående vid totalt 10 gånger
- Under studien
 - 5 närstående totalt 43 gånger
 - poliseftersökning för två närstående vid totalt 10 gånger

Påverkan på aktivitet, självständighet och oro utifrån anhörigas perspektiv

- Mer och delvis mera aktiva
 - en tredjedel av de närstående
- Mer och delvis mera självständiga
 - en tredjedel av de närstående
- Mindre och delvis mindre oroliga
 - hälften av de närstående

Påverkan på anhörigas livssituation

- Mindre och delvis mindre stressade
 - mer än hälften av de anhöriga
- Mer eller delvis mer tid för egna aktiviteter
 - var tredje av de anhöriga
- Mindre eller delvis mindre oroliga
 - två tredjedelar av de anhöriga

Ökad möjlighet att bo kvar i det egna boendet

- 12 kommuner besvarade enkäten
- Kommunernas svar
 - närmare hälften (42%) kunde bo kvar i sitt ordinarie boende minst ett år till
 - för mer än hälften 58% hade det inneburit besparingar i form av enklare eftersök
- Som skäl till besparingar
 - bo kvar i eget boende, fem kommuner
 - bättre utnyttjande av hembesöken, inte enbart tillsyn, en kommun
 - alternativ till nödsändare och att personal alltid måste vara tillgänglig, sex kommuner
 - kostnadseffektivitet i största allmänhet, två kommuner

Diskussionsfrågor

1. Kränker trygghetsmobilen användarens integritet?
2. Är det OK att förse användaren med trygghetsmobilen utan dennes uttryckliga vilja?
3. Är det OK att ta del av användarens position utan dennes vetskap?

Anhörigas och personalens åsikter

	Håller med		Håller delvis med		Håller inte med		Vet ej/ej svar	
	Anh	Pers	Anh	Pers	Anh	Pers	Anh	Pers
Trygghetsmobilen kränker inte användarens integritet?	73	44	19	31	3	6	5	19
Det är OK att förse användaren med trygghetsmobilen utan dennes uttryckliga vilja?	49	13	32	38	11	25	5	25
Det är OK att ta del av användarens position utan dennes vetskap?	65	13	19	50	8	13	5	25

Lagstiftning

- Det finns inte något stöd i socialtjänstlagen eller hälso- och sjukvårdslagen som gör att åtgärden kan användas mot den enskildes vilja
- Enligt Socialstyrelsen kan GPS-övervakning av personer med kognitiv svikt endast användas med informerat samtycke och det är tveksamt om mer kontinuerlig övervakning har lagstöd.
- Det har funnits förslag på lagändring som skulle medge detta i särskilda fall – detta förslag har emellertid tagits tillbaka.
- Men det finns förstås ingenting som hindrar den anhörige och den närstående att själva bestämma om de vill ha mobilt larm.